

Kansli- och utredningsenheten
Niklas Wahlström

Kommunstyrelsen

Remissvar – Lokal och regional klimatomställning, underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023

Länsstyrelsen i Uppsala län har genom regeringsbeslut M2021/00669 fått i uppdrag att analysera förutsättningar för kommuner, regioner och andra relevanta aktörer för att styra mot minskade utsläpp så att klimatmålen nås, samt att vid behov föreslå förändringar och åtgärder, inklusive att bättre kunna tillvarata stöd, insatser och andra åtgärder från nationell nivå. Rapporten ska tillsammans med de två parallella uppdragen till Trafikanalys (transportområdets klimatomställning, I2021/01006) och Tillväxtanalys (näringslivets klimatomställning, N2021/01037) utgöra underlag för kommande klimatpolitiska handlingsplan, efter remissförfarande.

Åmåls kommun ställer sig positiv till de förslag som underlaget till klimatpolitisk handlingsplan presenterar. Kommunernas roll i omställning av samhället är både central och komplex, med flera stora utmaningar.

Människor i Sverige är sannolikt välinformerade och välutbildade om klimatsituationen. Ingen som genomgått svensk grundskola kan idag vara omedveten om klimatlägets omfattning, allvar och orsaker. Politikens uppgift är att fatta beslut i det allmännas intresse. I klimatarbetet riskerar en del av dessa beslut att påverka invånarnas livsstil och invanda beteendemönster (inte att förväxla med livskvalité). För att våga fatta beslut av det här slaget krävs att politiken är både aktiv och modig. Om besluten är väl underbyggda, motiverade och framtagna i dialog med invånarna så ökar acceptansen för dem. Här kan stöttande och utbildande insatser med nationell samordning och utbildning ha en plats. Det finns flera exempel på åtgärder med positiva effekter på både klimat, folkhälsa och ekonomi som inte kommit upp på agendan just för att de innebär förändringar av människors vanor. Då gäller det att komma ihåg att klimatomställningen är en samhällsomställning och att det oundvikligen kommer att krävas en förändring av våra vanor framöver.

För att samhället ska lyckas ställa om mot klimatneutralitet och långsiktig hållbarhet krävs att normer bryts och kulturer förändras. Människor i Sverige är som sagt sannolikt relativt välinformerade om den rådande klimatsituationen, men då den globala uppvärmningen i vår del av världen uppträder som en smygande kris, har människor svårt att inse allvaret trots (eller kanske på grund av) allt mer frekventa larmrapporter. När situationen är så påtaglig att samhället ställer krav på snabba åtgärder så är det sannolikt för sent. Ett av kommunens viktigaste uppdrag i klimatomställningen är därför att snarast bidra till skapandet av en positiv kultur

kring klimatomställningen. För att vara trovärdig i detta kulturskapande krävs att kommunen visar handlingskraft och framåtanda vad gäller klimatåtgärder i den egna verksamheten. Genom att verka i och erbjuda energieffektiva lokaler och bostäder, kraftfullt ställa om mot en fossilfri fordonsflotta och använda energieffektiva anläggningar för belysning och teknisk service så ökar kommunens trovärdighet på klimatområdet och därmed möjligheten att påverka invånarna i önskvärd riktning.

Åtgärder som stöttar kommunen i snabb omställning av den egna dagliga verksamheten är därmed fundamentala. Det finns flera klimatpositiva åtgärder som kommunen kan vidta i den egna verksamheten, som är kostnadsneutrala eller lönsamma idag, utan ekonomiskt stöd. Dessa åtgärder bör såklart genomföras utan dröjsmål.

Arbetsättet med färdplaner för omställning har varit ett framgångsrikt arbetssätt inom industrin, vilket visat sig genom att det idag är näringslivet som leder klimatomställningen.

En nationell färdplan för kommunernas klimatomställning skulle kunna tydliggöra de uppgifter kommunen har framför sig i omställningen till ett klimatneutralt samhälle. Förslaget 1.3, Kompetenslyft för klimatet – leda klimatomställning med helhetssyn, ser kommunen som viktigt då det kan överbrygga svårigheten att gå från stora, övergripande målformuleringar, till beslut som leder till minskad klimatpåverkan. Som nämns i underlaget finns det stora synergieffekter och samhällsekonomiska vinster att göra genom olika klimatåtgärder, som energieffektivisering av bostäder och verksamhetslokaler, satsningar på förnybar energiproduktion och att våga satsa på hållbara mobilitetslösningar och infrastruktur för andra färdmedel än bil. En utbildning i förändringsledning och kommunikation kring klimatarbete kan därför vara en viktig pusselbit för att få fart i omställningen.

Förslag 2.2 En kunskapsarena för kommuners och regioners klimatomställning, med aktuella sammanställningar över goda exempel och arbetssätt, samt vilka ekonomiska styrmedel som finns att tillgå, bedöms ha potential att bli ett användbart arbetsverktyg och underlätta klimatarbetet i kommunen.

Åmåls kommun ser mycket positivt på förslag 3, med en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner. Detta då klimatarbetet idag ofta bara är en del av vad en tjänsteperson på en mindre kommun har att hantera. Ökade personella resurser eller riktade medel skulle förbättra möjligheten att nå uppsatta klimatmål i kommunerna.